

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/51/2019
Identifikačné číslo spisu: 7019200049
Dátum vydania rozhodnutia: 30.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7019200049.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci sťažovateľa (predtým žalobcu): J. Q. Y., bytom A. XX, K., zastúpeného advokátkou JUDr. Melániou Knopovou, so sídlom Štúrova 20, Košice, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, Ul. 29. augusta 8 - 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 02.11.2018, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2Sa/2/2019 zo dňa 30. júla 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

Sťažovateľovi náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) rozsudkom, sp. zn. 2Sa/2/2019 zo dňa 30.07.2019, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 02.11.2018, ktorým potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 27.06.2018, ktorým bol žalobcovi priznaný podľa § 65, § 274, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov starobný dôchodok v sume 872,40 eur mesačne. Dôchodok bol žalobcovi priznaný od XX.XX.2018. Týmto rozhodnutím bol vykonaný rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 07.03.2018, č. 6Sd/11/2016, ktorým súd zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 02.02.2016, č. XXX XXX XXXX X o zamietnutí žiadosti o priznanie starobného dôchodku.

2. Po popise priebehu konania a príslušných ustanovení zákona krajský súd uviedol, že medzi účastníkmi je sporné, či doba zamestnania od 02.04.1990 do 31.05.1990, a od 01.06.1990 do 29.02.2000 má byť žalobcovi hodnotená ako doba zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, a preto splnil nárok na starobný dôchodok podľa zákona č. 100/1988 Zb.. Žalobca v žalobe namietal, že žalovaný nerešpektoval právny názor Krajského súdu v Košiciach, uvedený v rozsudku zo dňa 07.03.2018, č. 6Sd/11/2016, podľa ktorého sa žalovaný mal zaoberať všetkými dôkazmi, ktoré boli vykonané, prípadne vykonať aj

d'alsie, a ktoré svedčili v prospech žalobcu. Uvedené tvrdenie žalobcu nezodpovedá obsahu spisu a rozhodnutí napadnutých žalobou, pretože na rozdiel od rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 02.02.2016, ktoré bolo zrušené spomínaným rozsudkom krajského súdu, žalovaný, ako aj Sociálna poisťovňa, ústredie nielen uviedli, ale aj vyhodnotili všetky dôkazy nazhromaždené v správnom konaní, a to jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti. Žalovaný síce poukázal na to, že evidenčný list dôchodkového zabezpečenia je najdôležitejší a rozhodujúci podklad pre rozhodovanie o dávkach dôchodkového zabezpečenia a dôchodkových dávkach za obdobie dôchodkového poistenia pred 01.01.2004, pretože obsahuje obdobie dôchodkového zabezpečenia a vymeriavacie základy, ako aj vykonávanie zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, ale zaoberal sa a vyhodnotil aj d'alsie dôkazy, a to prílohu k žiadosti o dôchodok, súčasťou ktorej bolo potvrdenie zamestnávateľa o tom, že žalobca vykonával zamestnanie v I. pracovnej kategórii v období od 18.11.1980 do 01.04.1990, čestné prehlásenie zo dňa 22.01.2016, v ktorom traja pracovníci zamestnávateľskej organizácie žalobcu, Kovohuty a. s. Krompachy, vyhlásili, že žalobca v období od 01.06.1990 do 31.12.1999, vo funkcii vedúceho prevádzky - Kyselina sírová, strávil viac ako tri štvrtiny celkového pracovného času na prevádzke Rudná Huta, t. z., že vykonával práce zaradené do I. pracovnej kategórie. Žalovaný správny orgán prvého stupňa overil na základe evidenčných materiálov, ktoré sa nachádzajú v ústrednej evidencii žalovaného, pracovné zaradenie všetkých troch osôb, a zistil, že nevykonávali rovnaký druh práce ako žalobca, keďže vykonávali práce zaradené do III. pracovnej kategórie, a preto podľa žalovaného, týmto vyhlásením nie je dostatočne preukázané, že žalobca vykonával práce zaradené do zvýhodnenej pracovnej kategórie.

3. Krajský súd poukázal na vyhodnotenie svedeckých výpovedí J. W., Q. Ž., ktorých žalobca označil ako osoby, ktoré môžu potvrdiť, že v predmetnom období, ktoré je medzi účastníkmi sporné, vykonával práce zaradené do I. pracovnej kategórie, obsiahnuté v rozhodnutiach žalovanej. Z nich vyplynulo, že žalobca viac ako tri štvrtiny z celkového pracovného času strávil na prevádzke Rudná Huta, kde tieto práce zaradené do I. pracovnej kategórie aj vykonával. Svedkovia vykonávali zamestnanie pre zamestnávateľa, Kovohuty, a. s. Krompachy, zaradené do I. pracovnej kategórie, ako hutník neželezných kovov a strojník hutnej prvovýroby. Q. Ž. bol zamestnaný v Kovohutách a. s. Krompachy a následne v spoločnosti Vítrum a. s. Prievidza, v zamestnaní, ktoré bolo zaradené do I. zvýhodnenej pracovnej kategórie. Na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia mal uvedené - hutník neželezných kovov a majster.

4. Správny súd ďalej zistil, že žalobca bol od 01.06.1990 preradený na pracovnú činnosť vedúceho prevádzky Kyselina sírová a toto zamestnanie mal potvrdené na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia v II. pracovnej kategórii. Toto zodpovedá rezortnému zoznamu Federálneho ministerstva hutníctva a ťažkého strojárstva č. 2/1978, v znení výnosu Federálneho ministerstva hospodárstva č. 2/1990, podľa ktorého, vedúci prevádzky riadil výrobu, údržbu a výrobnú kontrolu v základných hutných prevádzkach a pri výrobe kyseliny sírovej, okrem iného aj na prevádzke Rudná Huta a uvedená pracovná činnosť je zaradená do II. pracovnej kategórie. Pracovná činnosť majstra je v uvedenom rezortnom zozname uvedená ako riadenie výroby, údržby a výrobná kontrola vo výrobe medi, na prevádzkach Rudná Huta a je zaradená do I. pracovnej kategórie. Z uvedených dôkazov vyplýva, že tvrdenie žalobcu, že jeho zamestnanie má byť zaradené do I. pracovnej kategórie, nie je oprávnené, keďže aj z rezortného zoznamu vyplýva, že pracovná činnosť vedúceho prevádzky je zaradená do II. pracovnej kategórie.

5. Poukázal na stanovisko žalovanej, podľa ktorého, v súvislosti s vyhodnocovaním dôkazov poukázala aj na to, že pokiaľ by zamestnávateľ nesprávne zaradil výkon pracovnej činnosti žalobcu do nesprávnej pracovnej kategórie, v súvislosti s vyhotovovaním prílohy k žiadosti o dôchodok na preukázanie zamestnaní patriacich do I. a II. pracovnej kategórie, ktorou bolo prehodnotené zaradenie iného obdobia z III. pracovnej kategórie do I. pracovnej kategórie, vykonal by dodatočné preradenie aj k obdobiu, ktoré namieta v súčasnosti žalobca. Podľa jeho názoru, vyhodnotením dôkazov, každého jednotlivo a všetkých vo vzájomnej súvislosti, dospela žalovaná k správemu záveru, že žalobca dostatočne nepreukázal svoj nárok na výpočet starobného dôchodku vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Žalovaná sa v súlade so zákonom riadila zásadou voľného hodnotenia dôkazov. V odôvodnení oboch napadnutých rozhodnutí sú uvedené skutočnosti, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie a tiež, ako správne orgány

tieto dôkazy zhodnotili.

6. Krajský súd považoval záver žalovanej, že žalobca nepreukázal, že vykonával v období od 01.04.1990 do 31.05.1990 zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie, a od 01.06.1990 do 31.12.1999 zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie, za správny.

7. Voči rozsudku Krajského súdu v Košiciach podal žalobca v zákonom určenej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu uvedeného v § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, t. j. z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa jeho názoru, zo strany krajského súdu mu nebolo v danej veci priznané právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

8. Žalobca poukázal na svoje podanie zo dňa 05.06.2019, z ktorého je zrejmé, že žiadal konajúci súd, aby vo veci nariadil pojednávanie, v rámci ktorého by sa mohol aj prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podrobne vyjadriť k stanoviskám žalovanej. Žalovaná za hodnoverné považovala len tie listinné dôkazy, ktoré boli vyhotovené bývalým zamestnávateľom v čase jeho existencie, počas trvania pracovného pomeru žalobcu. Právna zástupkyňa žalobcu sa nemohla vytýčeného pojednávania zúčastniť z vážnych osobných dôvodov, riadne sa ospravedlnila, pričom žalobca sa chcel jej prostredníctvom i sám osobne k veci vyjadriť. Napriek tomu súd pojednávanie neodročil a vo veci rozhodol. Uvedeným postupom mu odoprel ochranu jeho subjektívnych práv, keďže bez spoluúčasti advokátky si nedokázal zabezpečiť ich presadzovanie.

9. Sťažovateľ nesúhlasil s názorom krajského súdu obsiahnutého v bode č. 27 rozsudku. Poukázal na vyjadrenie žalovaného, podľa ktorého, s prihliadnutím na to, že jeho zamestnávateľ bol v rámci konkurzného konania vymazaný z obchodného registra a správca konkurznej podstaty na výzvu Sociálnej poisťovne nereagoval, mal za to, že v konaní nebolo preukázané, že od roku 1990 do roku 1999 pracoval žalobca vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Za hodnoverné teda žalovaný považoval len tie listinné dôkazy, ktoré boli vyhotovené jeho zamestnávateľom v čase jeho existencie. Toto konštatovanie je v protiklade so znením § 196 ods. 1 a 6 zákona o sociálnom poistení. Napriek záväznému právnomu záveru vyjadrenému krajským súdom v rozsudku, č. k. 6Sd/11/2016 zo dňa 07.03.2018, tento právny názor žalovaná ignorovala. Sociálna poisťovňa sa uspokojila s faktom, že nie je možné preveriť správnosť údajov uvedených v evidenčných listoch dôchodkového zabezpečenia, týkajúcich sa zaradenia doby zamestnania žalobcu od roku 1990 do roku 1999 do zvýhodnených pracovných kategórií. Správca konkurznej podstaty zamestnávateľa nesplnil povinnosť, ktorú mu ukladá § 196 ods. 4 zákona, ktorú je Sociálna poisťovňa oprávnená vymáhať. V tejto súvislosti žalobca predložil kópiu osobnej karty, z ktorej vyplýva, že od 01.04.1990 bol evidovaný na prevádzke Kyselina sírová ako technolog, a tým preukázal, že vykonával v období od 01.04.1990 do 31.05.1990 zamestnanie zaradené do II. zvýhodnenej pracovnej kategórie. V súvislosti s vykonávaním zamestnania od 01.06.1990 do 31.12.1999 poukázal na svoje čestné vyhlásenie zo dňa 17.07.2017, z ktorého vyplýva, že vykonával funkciu vedúceho prevádzky Kyselina sírová, keď vzhľadom na charakter práce trávil viac ako 3 celkového pracovného času na prevádzke Rudná huta, kde pripravoval vsádzku pre výrobu H₂SO₄. Predmetné zamestnanie malo byť zaradené do I. pracovnej kategórie. V predmetnom podaní špecifikoval dvoch spolupracovníkov, ktorí v rovnakom období vykonávali rovnaký druh zamestnania na tom istom pracovisku, pre toho istého zamestnávateľa, u ktorých je preukázané, že vykonávali práce zaradené do zvýhodnenej kategórie. Sťažovateľ ďalej poukázal na článok II. Podnikového zoznamu zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie dôchodkového zabezpečenia. Z neho vyplýva, že bol technicko - hospodárskym pracovníkom a patrí mu zaradenie jeho zamestnania do I. pracovnej kategórie.

10. S poukazom na všetky dôkazné prostriedky, ktoré boli predložené v rámci konania navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

11. Žalovaná vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že dôvody uvedené v kasačnej sťažnosti nepovažuje za opodstatnené, správny súd správne zistil skutkový stav veci, túto náležite

právne posúdil. Žalovaná sa stotožnila s právnym názorom krajského súdu, trvala na vecnej správnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej a navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 438ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec v rozsahu kasačnej sťažnosti a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

13. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

14. V danom prípade zostala spornou otázka, či Sociálna poisťovňa postupovala a rozhodla správne, keď stanovila sťažovateľovi vznik nároku na starobný dôchodok od XX.XX.2017, t. j. od dosiahnutia referenčného veku 62 rokov a 76 dní, s prihliadnutím na jeho nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. pracovnej kategórie podľa zákona č. 100/1988 Zb., v období od 01.04.1990 do 31.12.1999.

15. Podľa § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.07.2016, poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

16. Podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2017, dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon v odsekoch 4 až 8, § 65a a 274 neustanovuje inak.

17. Podľa § 65a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2017, od 01.01.2017 dôchodkový vek v príslušnom kalendárnom roku je súčet dôchodkového veku v kalendárnom roku, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku a počtu dní, ktorý sa určí ako súčin čísla 365 a rozdielu priemernej strednej dĺžky života zistenej za prvé referenčné obdobie a priemernej strednej dĺžky života zistenej za druhé referenčné obdobie. Takto určený počet dní sa zaokrúhľuje na celé dni nadol.

18. Podľa § 65a ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2017, na účely určovania dôchodkového veku:

- a) stredná dĺžka života je stredná dĺžka života v referenčnom veku vykázaná štatistickým úradom, spoločná pre mužov a ženy,
- b) referenčný vek je dôchodkový vek v príslušnom kalendárnom roku zaokrúhlený na celé roky nadol,
- c) prvé referenčné obdobie je obdobie piatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov, ktoré sa začína kalendárnym rokom, ktorý o sedem rokov predchádza príslušnému kalendárnemu roku,
- d) druhé referenčné obdobie je obdobie piatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov, ktoré sa začína kalendárnym rokom, ktorý o osem rokov predchádza príslušnému kalendárnemu roku,
- e) príslušný kalendárny rok je rok, v ktorom sa dôchodkový vek upravuje.

19. Podľa § 65a ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., v znení účinnom do 31.12.2017, počet dní, o ktorý sa upravuje dôchodkový vek, dôchodkový vek vyjadrený v rokoch a dňoch na príslušný kalendárny rok a referenčný vek na príslušný kalendárny rok, sa ustanoví opatrením, ktoré vydá ministerstvo podľa údajov štatistického úradu a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov najneskôr do 31. októbra kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku.

20. Podľa § 65a ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2017, dôchodkový vek poistenca, ktorý po 31.12.2016 dovŕši dôchodkový vek určený podľa § 65 ods. 4 až 8 a § 274, sa

zachováva.

21. Podľa § 274 zákona č. 461/2003 Z. z., nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

22. Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. zákona o sociálnom zabezpečení, v znení účinnom do 01.01.2004, zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31.12.1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 01.06.1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

23. Podľa 14 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to:

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemikotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

24. Podľa 14 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb., do II. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne práce, pri ktorých sú pracujúci:

- a) veľmi významne obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, takže po dlhoročnom výkone týchto prác vznikajú trvalé škody na ich zdraví,
- b) obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, i keď k trvalým škodám na ich zdraví dochádza iba výnimočne, ak sa tieto práce vyznačujú trvalou a nadmernou namáhavosťou alebo trvalým a nadmerným nebezpečenstvom úrazu, ktoré spravidla nemožno ovplyvniť technickými opatreniami,
- c) poverení činnosťou v zahraničí obťažovaní nepriaznivými pracovnými a životnými podmienkami v tropických alebo inak zdravotne ťažkých oblastiach.

25. Podľa 14 ods. 5 zákona č. 100/1988 Zb., ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.2000 započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v príslušnom rezortnom zozname a ďalšie doby za podmienok a v rozsahu ustanovených v predpisoch platných pred 01.06.1992; organizácie na tieto účely vedú príslušnú evidenciu. Pre zápočet náhradných

dôb a dôb uvedených v § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia ako dôb zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie do 31.12.1999 sa nevyžaduje návrat do zamestnania I. a II. pracovnej kategórie, pokiaľ tieto doby k 31.12.1999 trvajú.

26. Podľa § 14 ods. 5 zákona č. 100/1988 v znení do 31.12.1995, ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.1996 započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v príslušnom rezortnom zozname a ďalšie doby za podmienok a v rozsahu ustanovených v predpisoch platných pred 01.06.1992; organizácie na tieto účely vedú príslušnú evidenciu. Pre zápočet náhradných dôb a dôb uvedených v § 5 ods. 1 a § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb. o zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia ako dôb zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie do 31.12.1995 sa nevyžaduje návrat do zamestnania I. a II. pracovnej kategórie, pokiaľ tieto doby k 31.12.1995 trvajú.

27. Podľa § 15 zákona č. 100/1988 Zb., v znení účinnom do 31.05.1992, zamestnanie technicko-hospodárskych pracovníkov, s výnimkou pracovníkov uvedených v odsekoch 2 až 5, a zamestnanie pracovníkov orgánov hygienickej služby sa zaraďujú do I. (II.) pracovnej kategórie, ak sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca aspoň z troch štvrtín celkového pracovného času na pracoviskách, kde viac ako polovica ostatných pracujúcich vykonáva práce, pre ktoré je ich zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie.

28. Podľa § 15 cit. zákona, v znení účinnom do 31.12.1995, zamestnanie vykonávané po 31.12.1995 sa na účely dôchodkového zabezpečenia považuje za zamestnanie III. pracovnej kategórie.

29. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

30. Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan, ktorý vykonával pred 01.01.2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31.12.1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

31. Podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb..

32. Federálne ministerstvo hutníctva a ťažkého strojárstva vydalo výnos č. 2/1978 - rezortný zoznam zamestnaní, zaradených pre účely dôchodkového zabezpečenia do I. a II. pracovnej kategórie, ktorý bol schválený 20.12.1978, účinnosť nadobudol 01.01.1979 a zrušený bol 01.06.1992 zákonom č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení. V ňom bolo uvedené, že pre zaradenie konkrétneho zamestnania do I. pracovnej kategórie je potrebné, aby zamestnanci mali v pracovnej náplni stanovenú povinnosť vykonávať zamestnanie aspoň z 3/4 pracovnej doby na pracoviskách, kde viac ako polovica ostatných pracujúcich vykonáva práce patriace do I. pracovnej kategórie a zároveň muselo byť ich zamestnanie (číslo funkcie podľa klasifikačných katalógov) uvedené v zozname zamestnaní, ktorý bol taxatívny a preferenciu nebolo možné priznávať ďalším zamestnaniam porovnávacím spôsobom. Rozdelenie THP pracovníkov do I. resp. II. pracovnej kategórie podľa § 15 zákona č. 100/1988 Zb., v znení účinnom do 31.05.1992, bolo uskutočnené na základe katalógovým číslom označeného povolania podľa zoznamu zamestnaní so zodpovedajúcim popisom pracovnej činnosti. Kasačný súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti, že znenie § 15 zákona č. 100/1988 Zb., na ktoré poukazoval sťažovateľ, bolo účinné len do 31.05.1992 a po tomto dátume naň nebolo možné prihliadať.

33. Zákon č. 100/1988 Zb. členil pre účely dôchodkového zabezpečenia zamestnania vykonávané do 31.12.1999 do troch pracovných kategórií. Nárok na skorší dôchodkový vek vznikol osobám, ktoré boli zamestnané do uvedeného dátumu vo zvýhodnenej I. alebo II. pracovnej kategórii, špecifikované v ust. § 14 ods. 2 až 4 zákona. Dôchodkový vek 60 rokov dosiahli osoby, ktoré boli zamestnané najmenej 25 rokov, podľa § 21 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb., účinného do 01.01.2004. Do 01.01.2004 nedosiahol sťažovateľ 60 rokov veku, preto sa jeho dôchodkový vek určuje podľa zákona č. 461/2003 Z. z., pričom nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie podľa predchádzajúcej právnej úpravy sa zachovávajú.

34. V konaní sťažovateľ predložil dôkazy, ktorými preukazoval, že vykonával zamestnanie ako majster v Hute na spracovanie odpadu, kde podľa pracovnej činnosti riadil výrobu a údržbu a výrobnú kontrolu vo výrobe medi, ako majster (č. 421 klasifikačného katalógu) zaradené do I. pracovnej kategórie, od 18.11.1980 do 01.04.1990, čo je 9 rokov a 137 dní. Od 01.06.1990 vykonával pracovnú činnosť ako vedúci prevádzky (zaradený ako poradové č. 71 04 08 2 klasifikačného katalógu) Kyselina sírová, v prevádzke Rudná huta, čo do 31.12.1999 predstavovalo 9 rokov a 214 v tejto funkcii. Podľa zoznamu zamestnaní zaradených do I. a II. kategórie, je funkcia vedúceho danej prevádzky zaradená v časti technicko-hospodárski pracovníci, do II. pracovnej kategórie. Pracovná činnosť sťažovateľa na tejto pozícii spočívala v riadení výroby, údržby a výrobnej kontroly v základných hutných prevádzkach a pri výrobe kyseliny sírovej na prevádzke Rudná huta. Okolnosť, že v danom čase od 01.06.1990 do 31.12.1999 pracoval sťažovateľ v pozícii vedúceho prevádzky v prevádzke Kyselina sírová, bola osvedčená okrem evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia aj čestnými prehláseniami a výpoveďami bývalých kolegov. Nie je pravdou, ako tvrdil sťažovateľ, že bývalí kolegovia, na ktorých prehlásenia poukazoval, pracovali na tej istej pracovnej pozícii ako on. Žalovaná vykonaným šetrením z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia ako i vypočutím J. W. a Q. Ž. zistila, že títo síce vykonávali v spornom období zamestnanie zaradené do zvýhodnenej I. pracovnej kategórii, avšak na inej pracovnej pozícii a s inou náplňou práce (strojník neželezných kovov, hutník neželezných kovov). Keďže nevykonávali totožné zamestnanie s rovnakým obsahom - náplňou práce, a potvrdili, že sťažovateľ pracoval vo funkcii vedúceho prevádzky, nebol preukázaný nárok žalobcu na zaradenie do rovnakej pracovnej kategórie.

35. Pre účely zaradenia pracovníkov do jednotlivých pracovných kategórií bol príslušným orgánom vydaný rezortný zoznam pracovných kategórií s popisom pracovnej náplne a číslom funkcie podľa klasifikačného katalógu zamestnaní, ktorý je v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 14 ods. 5 zákona

č. 100/1988 Zb., smerodajný pri zaradovaní zamestnaní do jednotlivých pracovných kategórií. Sťažovateľ ani ním navrhnutí svedkovia nepopierali, že v spornom období vykonával funkciu vedúceho prevádzky, ktorá bola zaradená medzi technicko - hospodárskymi pracovníkmi, do II. pracovnej kategórie, podľa obsahu práce. Na tejto skutočnosti nemohlo nič meniť to, že v danej prevádzke vykonával 3 celkového pracovného času. V rámci zoznamu pracovných kategórií boli technicko-hospodárski pracovníci, podľa charakteru pracovnej činnosti, zaradovaní zamestnávateľom do I. a II. pracovnej kategórie v súlade s § 15 zákona č. 100/1988 Zb. v znení do 31.05.1992 Zb.. Pri zmene pracovnej pozície sťažovateľa, z majstra (THP, č. 421 klasifikačného katalógu), zaradenej do I. pracovnej kategórie na vedúceho prevádzky, (THP, č. 71 04 08 2 klasifikačného katalógu), zaradenej do II. pracovnej kategórie, sťažovateľ zobral na vedomosť zmenu pracovnej činnosti i pracovnej kategórie, o čom svedčia i jeho podpisy na Evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia a túto nenamietal. Svedeckými výpoveďami a predloženými čestnými prehláseniami nebolo preukázané, že by sťažovateľ vykonával v rámci svojej pracovnej činnosti iné práce ako tie, ktoré zodpovedali popisu pracovnej činnosti uvedenej v rezortnom zozname pri funkcii vedúceho prevádzky.

36. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti neuviedol, aké skutočnosti, majúce vplyv na určenie pracovnej kategórie v čase výkonu práce od 01.06.1990 do 31.12.1999, by chcel preukázať dokladmi od správcu konkurznej podstaty jeho bývalého zamestnávateľa, JUDr. B. Podľa názoru kasačného súdu, žalovaná vychádzala z určujúcich dôkazných prostriedkov, ktoré v dostatočnom rozsahu svedčili prijatému záveru a tieto neboli spochybnené. Vo svojom rozhodnutí sa zároveň riadne vysporiadala s vykonanými dôkazmi.

37. V zmysle § 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z., účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhlí, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci. Zároveň, podľa ods. 7 cit. ustanovenia, organizačná zložka Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti.

38. Je povinnosťou poistenca preukázať príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne skutočnosť rozhodujúcu na vznik nároku na dávku, trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu (§ 227 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z.). Sťažovateľ predloženými dôkazmi nedokázal preukázať, že Sociálna poisťovňa pri určení jeho dôchodkového veku, pri zohľadnení doby jeho zamestnania vo zvýhodnených pracovných kategóriách, postupovala v rozpore so zákonom.

39. V konaní bolo preukázané, že sťažovateľ pracoval v I. pracovnej kategórii 9 rokov a 137 dní, v II. pracovnej kategórii 9 rokov a 214 dní. Sťažovateľovi z titulu výkonu práce vo zvýhodnených pracovných kategóriách nevznikol nárok na skorší dôchodkový vek, pretože nedosiahol potrebný počet rokov takéhoto zamestnania na vznik skoršieho nároku na dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. ani podľa § 174 ods. 1 písm. a/ až d/ zákona v I. pracovnej kategórii. Bolo preukázané, že sťažovateľ nevykonával potrebný počet minimálne 15 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie, a preto mu nevznikol nárok na dôchodok podľa § 174 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb., ako sa domáhal.

40. Najvyšší súd SR oboznámením sa s obsahom spisu Krajského súdu v Košiciach zistil, že v súlade s požiadavkou sťažovateľa bolo na prejednanie veci nariadené pojednávanie, na ktoré boli zákonom stanoveným spôsobom predvolaní účastníci konania. Právna zástupkyňa sťažovateľa pred otvorením pojednávania telefonicky ospravedlnila svoju neprítomnosť z rodinných dôvodov. Ako vyplýva zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 30.07.2019, na otázku sudkyne sťažovateľ uviedol, že súhlasí s tým, aby súd pojednával a rozhodol bez prítomnosti jeho právnej zástupkyne. Sťažovateľ sa na pojednávaní k veci vyjadril, a preto jeho námietka, že mu nebolo umožnené vypočutie, nie je dôvodná. Krajský súd postupoval v súlade so zákonom, keď podľa § 114 SSP, prejednal a rozhodol vec aj v neprítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľa.

41. V danom prípade, na základe vyššie uvedených dôvodov dospel kasačný súd k názoru, že orgány verejnej správy ako i krajský súd dospeli na základe dostatočne zisteného skutkového stavu k správne právnemu posúdeniu veci a svoje rozhodnutia riadne odôvodnili.

42. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

43. O náhrade trov kasačného konania rozhodol podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že neúspešnému sťažovateľovi nepriznal ich náhradu. Žalovaná nemá na náhradu trov kasačného konania zo zákona nárok.

44. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd SR v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.